

Модель організації процесу формування у старшокласників лінгвосоціокультурної компетентності в англomовному читанні на уроках курсу за вибором “Країнознавство”

Анотація. Стаття присвячена дослідженню особливостей побудови моделі освітнього процесу для формування у старшокласників лінгвосоціокультурної компетентності в англomовному читанні на уроках країнознавства в руслі сучасних тенденцій у галузі профільної освіти. В результаті дослідження було виокремлено індивідуальну інтерпретацію методу формування у старшокласників лінгвосоціокультурної компетентності в англomовному читанні на уроках країнознавства з урахуванням підходів та принципів навчання іноземної мови та принципів побудови курсу за вибором “Країнознавство”. Представлена модель характеризується системністю, послідовністю, взаємозв'язком її компонентів та функціонуванням у межах 12-бальної системи оцінювання.

Ключові слова: лінгвосоціокультурна компетентність, модель освітнього процесу, принцип побудови курсу, країнознавство.

Осадчая Н. В. Черниговский национальный педагогический университет имени Т. Г. Шевченко

Модель организации процесса формирования у старшекласников лингвосоциокультурной компетентности в англоязычном чтении на уроках курса по выбору “Страноведение”.

Аннотация. Статья посвящена исследованию особенностей построения модели образовательного процесса для формирования у старшекласников лингвосоциокультурной компетентности в англоязычном чтении на уроках страноведения в русле современных тенденций в области профильного образования. В результате исследования было выделено индивидуальную интерпретацию метода формирования у старшекласников лингвосоциокультурной компетентности в англоязычном чтении на уроках страноведения с учетом подходов и принципов обучения иностранному языку и принципов построения курса по выбору “Страноведение”. Представленная модель характеризуется системностью, последовательностью, взаимосвязью ее компонентов и функционированием в пределах 12-балльной системы оценивания.

Ключевые слова: лингвосоциокультурная компетентность, модель образовательного процесса, принцип построения курса, страноведение.

Osadcha N. Chernihiv National Pedagogical University named after T. H. Shevchenko

Organization Model for Forming Socio-Cultural Competence to High School Students while Teaching Reading at the Lessons of Culture Study

Abstract. Introduction: The article reveals the peculiarities of organization model for forming socio-cultural competence to high school students, while teaching them

reading at the lessons of country study, which is based on cross-cultural interaction as one of the fastest-growing areas of language study, forming cultural awareness of the students. **Purpose.** To analyze the individual interpretation of the method of teaching based on the established methodological principles for forming socio-cultural competence to high school students, while teaching them reading at the lessons of culture study and the principles of course modeling. **Results.** As a result of the study, the principles of course modeling were identified. The principles of course modeling are based on general didactic, general methodological and some specific methodological principles for forming socio-cultural competence to high school students, while teaching them reading at the lessons of culture study. By the principles of course modeling, we mean the principle of integration and differentiation, the principle of course module structure, flexibility and nonlinearity of the subject “Country study”. The structure and the oriental contents of the country study course, the typical structure of every module, the object, the subject, the aim of the course and means for organization model for forming socio-cultural competence to high school students while teaching reading at the lessons of culture study were suggested. **Conclusion:** For effective cross-cultural interaction and forming of socio-cultural competence to high school students, while teaching them reading at the lessons of country study the established organization model for forming socio-cultural competence to high school students while teaching reading at the lessons of culture study should be provided in the educational process.

Keywords: sociocultural competence, organization model, the principle of course modeling, country study.

Постановка проблеми. В умовах глобалізації сучасного міжкультурного простору існує потреба в реформуванні середньої освіти та актуалізації формування у старшокласників лінгвосоціокультурної компетентності (ЛСКК) у процесі іншомовної підготовки. Формування ЛСКК у читанні в учнів профільної школи на уроках країнознавства може бути ефективним лише за умови розробки відповідної моделі організації освітнього процесу. З огляду на зазначені тенденції, набуває актуальності проблема створення моделі формування ЛСКК у читанні в учнів профільної школи на уроках курсу за вибором “Країнознавство”.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз методичної літератури показав, що, незважаючи на існуючі дослідження з проблем навчання іноземної мови (ІМ) на засадах культурологічного підходу, модель на-

вчального процесу для формування в учнів профільної школи ЛСКК у читанні на уроках країнознавства не була розробленою. Так, в останні десятиліття багато науковців торкалися питань створення моделі навчання читання або моделі формування ЛСКК (Бачинська Н. Я., Бірюк О. В., Голованчук Л. П., Голуб І. Ю., Іванова А. С., Писанко М. Л., Починок Т. В., Рудаків Л. П., Шукліна С. В.), проте особливості створення моделі навчального процесу для формування в учнів профільної школи ЛСКК у читанні у курсі за вибором “Країнознавство” є невисвітленими.

Мета статті. Враховуючи актуальність проблеми та недостатній рівень її дослідженості в літературі, ставимо за мету статті представити індивідуальну інтерпретацію методики формування в учнів профільної школи ЛСКК у читанні на уроках країнознавства з урахуванням підходів та принципів навчання ІМ та принципів побудови курсу за вибором “Країнознавство”.

Основні матеріали дослідження. Вивчення ІМ у цілому та формування ЛСКК значною мірою залежить від принципів навчання, згідно з якими відбувається навчання та керування освітнім процесом [11, с. 245]. Конкретизуючи найбільш релевантні для нашого дослідження принципи формування у старшокласників ЛСКК у процесі читання на уроках країнознавства, виділяємо **дидактичні** (принцип міжпредметної координації та принцип міжкультурної взаємодії) та **методичні принципи** (інтерактивності, контрастивності, автентичності навчальних матеріалів, професійної спрямованості іншомовного навчального спілкування, взаємопов’язаного комунікативного та лінгвосоціокультурного (ЛСК) розвитку особистості учня, поетапного формування ЛСКК), що створюють теоретичне підґрунтя для організації навчання читання з метою формування в старшокласників ЛСКК на уроках країнознавства в профільній школі [5]. Проте успіх організації освітнього процесу у курсі за вибором “Країнознавство” у профільній школі зумовлений ще й принципами навчання, згідно з якими він відбувається в межах курсу за вибором. В основу організації навчання за елективним курсом “Країнознавство” покладені методичні засади, на яких будуватиметься процес формування у старшокласників ЛСКК у читанні.

Оскільки навчання будь-якого виду мовленнєвої діяльності неможливо здійснювати, не враховуючи взаємозв’язок і взаємозалежність усіх видів мовленнєвої діяльності [11, с. 260], навчання в межах зазначеного курсу, згідно з нашими переконаннями, необхідно здійснювати з урахуванням принципу **інтеграції та диференціації**, що передбачає комплексне оволодіння всіма видами мовленнєвої діяльності, проте концентруватися на формуванні ЛСКК, а саме: набутті відповідних лінгвосоціокультурних (ЛСК)

знань, формуванні мовленнєвих навичок читання та ЛСК умінь, оволодінні здатністю та готовністю до міжкультурної опосередкованої взаємодії з автором країнознавчого тексту як з представником іншомовної культури. Специфіка цього принципу при викладанні країнознавства полягає також в інтеграції міжпредметних зв’язків з профільних дисциплін філологічного циклу, географією, всесвітньою історією. Під якою ми розуміємо здатність учня застосовувати щодо міжпредметного кола проблем знання, умінь, навички, способи діяльності та ставлення, які належать до певних навчальних предметів і освітніх галузей. Країнознавство забезпечує реалізацію міжпредметних зв’язків на рівні повторення раніше вивченого матеріалу з декількох навчальних предметів, вивчення нового ЛСК матеріалу, опанування загальних розумових операцій та навчально-дослідних стратегій. Погоджуємося з В. П. Фурмановою, що “Країнознавство” як самостійна дисципліна має комплексний характер, враховуючи географічні аспекти, історичні, етнографічні, соціальні та ін., які мають інтегруватися один з одним, що призводить до формування “суспільного фону”. За В. П. Фурмановою, під суспільним фоном розуміємо сукупність країнознавчих знань, інтеграцію різних аспектів буття (географічні аспекти, історичні, етнографічні, соціальні та ін.), що змінили свою якість та створили структуру навчальної дисципліни. Структура суспільного фону складається з певних аспектів вивчення: територіально-структурного, історичного, теоретично-концептуального, інтернаціонально-порівняльного, культурно-художнього. Структура суспільного фону і є **предметом** вивчення країнознавства як навчальної дисципліни [10, с. 16].

Особливо важливим принципом у розробці курсу за вибором “Країнознавство” є вирішення проблеми його організації, а саме **модульності його структури**. Вслід за О.М. Солововою, під модулем ми розуміємо **автономну частину курсу, що має цільову програму дій, необхідне програмне та навчально-методичне забезпечення, достатнє для побудови різних освітніх траєкторій у його межах, що легко поєднується з іншими модульними курсами, а за необхідності його зміст, організаційну форму та обсяг можна змінити за рахунок гнучкості його структури**. Використання модульної системи надає можливість швидко реагувати на зміни цілей навчання або вимог до підготовки випускників профільної школи шляхом додавання або вилучення окремих модулів, розширення або звуження їх змісту, встановлення гнучкої послідовності модулів у межах курсу за вибором.

Отже, модульне навчання в межах курсу за вибором “Країнознавство” має бути організоване згідно з модулями, які ми розглядаємо як завершені й самостійні одиниці навчальних циклів з одного боку, а з

іншого – як банк країнознавчої інформації. Кожний розділ та тема розглядаються нами як автономний міні-курс, які можна вивчати у варіюваній послідовності, що надає освітньому процесу певної демократичності та гнучкості, з боку як вчителя, так і учня. Старшокласник може самостійно працювати із запропонованою йому програмою, що складається з плану навчальної діяльності, банку ЛСК інформації та методичних інструкцій, а вчитель може виконувати функції від інформаційно-контролюючих до консультативно-координуючих [9, с.14].

Модульна організація навчання у межах курсу за вибором “Країнознавство” передбачає дотримання принципу *гнучкості та нелінійності* (за Черниш В. В. [11]) *моделювання змісту країнознавчого матеріалу*. Вказаний принцип пов’язаний із принципом модульності структури курсу, адже вони є взаємозумовленими та доповнюють один одного. Нелінійність побудови елективного курсу дозволяє варіювати структуру організації навчання в межах кожного окремого модуля, тобто теми подаються непослідовно, засвоєння кожного наступного модульного блоку інформації не спирається на попередній. Кожна тема та підтема є своєрідним банком ЛСК інформації, що сконцентрована в країнознавчих текстах різного стилю та жанру. Кожен блок інформації є самодостатнім елементом, що дозволяє варіювати порядок його вивчення, дозволяючи зробити викладання курсу гнучким. Щодо визначення тематики блоків інформації про кожну з окремих англійських країн, вважаємо доцільним спиратись на методiku створення та роботи з *культурограмами*, запропоновану Ю. Б. Кузьменковою [2, с. 166]. Культурограма організація матеріалу дозволяє створити банк країнознавчої інформації з високим ЛСК потенціалом та організувати матеріал за певною схемою. Курс за вибором “Країнознавство” складається з 4 модулів, присвячених вивченню країнознавства Ірландії, Канади, Австралії та Нової Зеландії. Модульна структура курсу дозволяє вивчати блоки інформації у будь-якій послідовності. Кожний модуль, у свою чергу, має також динамічну організацію, що дає можливість вивчати теми в будь-якій послідовності, але кожний модуль має орієнтовану культурограмну організацію (див. табл. 1.).

Наступним кроком у вирішенні завдання щодо створення моделі організації освітнього процесу є визначення *об’єкта, мети, суб’єкта, засобів навчання, ступеня і очікуваного результату від формування у старшокласників ЛСКК в англійському читанні* в межах курсу за вибором “Країнознавство” і реалізація такої моделі у освітньому процесі профільного навчання.

Об’єктом навчання в моделі організації процесу формування у старшокласників ЛСКК в англійському читанні є, власне, процес формування в учнів профільної школи ЛСКК у читанні на уроках країнознавства.

Таблиця 1

Структура організації банку країнознавчої інформації з кожного модулю в курсі за вибором “Країнознавство”

Name	Contents
background	land and climate, history
people	population, language, religion, general attitudes, personal appearance
customs	greetings, gestures, visiting, eating
lifestyle	family, dating, marriage, diet, recreation, holidays, commerce
society	government, economy, education, health, transport, communication
social interaction	space distancing, attitude to time, display of emotions
communication	communicative support, safe and dangerous topics, contact organization, nonverbal Do's and Taboo's

Метою навчання є формування у старшокласників ЛСКК у читанні на уроках країнознавства.

Суб’єктами навчання є учні профільної школи, що навчаються за профілем іноземної філології (11 класи).

Отже, модель формування в учнів профільної школи ЛСКК у читанні розроблена в межах курсу за вибором “Країнознавство” (11 клас). Згідно з Державним стандартом базової і повної загальної середньої освіти, курс за вибором “Країнознавство” належить до основних курсів за вибором. Запропонована модель має бути реалізована в межах кількості годин, відведених на вивчення курсу за вибором “Країнознавство”. Укладачі програм для курсів за вибором “Країнознавство” (10 – 11 класи) рекомендують навчальне навантаження з предмета в кількості 2 години на тиждень, тобто 70 годин на рік [7, с. 120-124]. Проте загальноосвітні заклади на основі типових навчальних планів складають щороку робочі навчальні плани, в яких конкретизується варіативна складова загальної середньої освіти з урахуванням особливостей організації навчального процесу, тобто адміністрація кожного освітнього закладу може запропонувати самостійно визначити навчальне навантаження на курс за вибором. Існує помітна тенденція до зменшення навчального навантаження на елективні курси до 1 години на тиждень, тобто 35 годин на рік, що, на нашу думку, призводить лише до поверхневого вивчення предмета. Тому створена нами модель формування у старшокласників ЛСКК у читанні країнознавчих текстів на уроках курсу за вибором “Країнознавство” розрахована на *2-годинне навчальне навантаження, тобто 70 годин на рік*.

Розподіл годин між темами передбачає визначення необхідного часу для здійснення контролю. *Система контролю* результатів формування в учнів профільної школи ЛСКК у читанні країнознавчих текстів складається з поточного, тематичного і підсумкового контролю. Поточний контроль здійснюється вчителем при

виконанні кожної вправи. Тематичний контроль проводиться після кожного модуля вчителем і займає одну годину. Підсумковий контроль передбачено в кінці навчального року на останньому уроці. Вивчення курсу за вибором “Країнознавство” має на меті оволодіння ЛСК матеріалом у всіх видах мовленнєвої діяльності – аудіюванні, читанні, говорінні і письмі. На формування вмінь у читанні відводиться Н” j годин роботи на уроці (10-15 хв. на кожному уроці) [6, с. 33].

Погоджуємося з О. М. Солововою, яка стверджує, що при відборі матеріалу країнознавчого характеру не можна обмежуватися інформацією про одну із країн та ігнорувати інформацію про інші країни, що обмежить можливості компаративістського країнознавчого аналізу [8, с. 76]. Тому, враховуючи попередній досвід вчителів зі створення авторських програм до курсу за вибором “Країнознавство”, ми не будемо обмежувати його інформацією лише про Велику Брита-

нію (10 клас) та США (11 клас), а розширимо його ЛСК цінність інформацією про інші англомовні країни світу, що задовольнить потреби учнів у новій цікавій інформації, розширить ЛСК межі курсу за вибором, надасть широке поле для компаративістського аналізу і унеможливить дублювання тем із уроками ІМ у старшій профільній школі.

Ми вважаємо за доцільне вивчати матеріал одної теми в рамках окремого навчального модуля, оскільки тема є завершеною структурною одиницею навчальної програми. Отже, пропонуємо в курс за вибором “Країнознавство” (10 клас) включити два навчальні модулі: “Велика Британія” і “США”, а в курс за вибором “Країнознавство” (11 клас), модель навчального процесу якого ми описуємо, включити чотири навчальні модулі: “Канада”, “Австралія”, “Нова Зеландія” та “Ірландія”, по два модулі на кожний семестр (див. табл. 2. і табл. 3.).

Таблиця 2

**Орієнтована структура та зміст курсу за вибором
“Країнознавство” 11 клас
I семестр**

№	Навчальний модуль	Тема	К-ть годин
1.	I	Ireland. The General Information and the Geographical Position.	1
2.	I	Ireland. The Symbols and Emblems of Ireland.	1
3.	I	Ireland. National Anthem.	1
4.	I	Ireland. Cities of Ireland.	1
5.	I	Ireland. Dublin.	1
6.	I	Ireland. Irish History.	1
7.	I	Ireland. Irish Poetry.	1
8.	I	Ireland. Sports in Ireland.	1
9.	I	Ireland. Famous Irish Proverbs and Sayings.	1
10.	I	Ireland. Cultural Dos and Taboos.	1
11.	I	Ireland. Famous Irish People.	1
12.	I	Ireland. Irish James Bond.	1
13.	I	Ireland. Funny Ireland. Some Stereotypes.	1
14.	I	Ireland. The Government of Ireland.	1
15.	I	Ireland. Irish Wedding.	1
16.	I	Ireland. The Climate.	1
17.	I	Ireland. Revision. Quiz time. Project.	1
18.	II	Canada. Land and Climate.	1
19.	II	Canada. History of Canada.	1
20.	II	Canada. Population. Language. Religion.	1
21.	II	Canada. Eating Habits.	1
22.	II	Canada. The Symbols and Emblems.	1
23.	II	Canada. Government and Economy.	1
24.	II	Canada. Fauna and Flora.	1
25.	II	Canada. Education in Canada.	1
26.	II	Canada. Safe and Dangerous Topics	1
27.	II	Canada. National Anthem.	1
28.	II	Canada. Major Cities.	1
29.	II	Canada. The Capital.	1
30.	II	Canada. Natural Wonders.	1
31.	II	Canada. Famous People	1
32.	II	Canada. Poetry and Literature.	1
33.	II	Canada. Sport in Canada.	1
34.	II	Canada. Stereotypes. Cultural Dos and Taboos.	1
35.	II	Canada. Revision. Quiz time. Project.	1

Таблиця 3

**Орієнтована структура та зміст курсу за вибором
“Країнознавство” 11 клас
II семестр**

№	Навчальний модуль	Тема	К-ть годин
1.	III	Australia. The General Information and the Geographical Position.	1
2.	III	Australia. The Symbols and Emblems.	1
3.	III	Australia. National Anthem.	1
4.	III	Australia. Major Cities.	1
5.	III	Australia. The capital.	1
6.	III	Australia. History.	1
7.	III	Australia. Art. Poetry. Literature.	1
8.	III	Australia. Sports.	1
9.	III	Australia. Proverbs and Sayings.	1
10.	III	Australia. Cultural Dos and Taboos.	1
11.	III	Australia. Famous People.	1
12.	III	Australia. Food.	1
13.	III	Australia. Stereotypes.	1
14.	III	Australia. The Government Establishment.	1
15.	III	Australia. Customs and Traditions.	1
16.	III	Australia. The Climate.	1
17.	III	Australia. Revision. Quiz time. Project.	1
18.	IV	New Zealand. The Geographical Position	1
19.	IV	New Zealand. History.	1
20.	IV	New Zealand. Population. Language. Religion.	1
21.	IV	New Zealand. Eating Habits.	1
22.	IV	New Zealand. The Symbols and Emblems.	1
23.	IV	New Zealand. Government and Economy.	1
24.	IV	New Zealand. Fauna and Flora.	1
25.	IV	New Zealand. Education.	1
26.	IV	New Zealand. Safe and Dangerous Topics.	1
27.	IV	New Zealand. National Anthem.	1
28.	IV	New Zealand. Major Cities.	1
29.	IV	New Zealand. The capital.	1
30.	IV	New Zealand. Natural wonders.	1
31.	IV	New Zealand. Famous People.	1
32.	IV	New Zealand. Poetry and Literature.	1
33.	IV	New Zealand. Sport.	1
34.	IV	New Zealand. Funny New Zealand: the Stereotypes.	1
35.	IV	New Zealand. Revision. Quiz time. Project. Revision Time.	1

Таблиця 4

Процентне співвідношення навчального часу на вивчення кожного модуля

№	Назва країни	Процентне співвідношення навчального часу на вивчення однієї країни
1	Canada	25%
2	Australia	25%
3	New Zealand	25%
4	Ireland	25%

Організація вправ для формування у старшокласників ЛСКК у читанні в межах курсу за вибором “Країнознавство” (11 клас) передбачає використання певної моделі навчання, основними ознаками якої є системність та використання інтегрованого підходу до освітнього процесу викладання країнознавства. Реалізацію цієї моделі передбачено в освітньому процесі вивчення курсу за вибором “Країнознавство” (11 клас) профільної школи.

Вивчення курсу за вибором “Країнознавство” має комплексний характер, тобто відбувається навчання всіх видів мовленнєвої діяльності. Виходячи з необхідності виділення часу на навчання інших видів мовленнєвої діяльності, ми вважаємо за доцільне відвести на фрагмент навчання читання англomовних країнознавчих текстів з метою формування ЛСКК 1/4 від загальної кількості часу як на уроці, так і під час планування домашнього завдання. Формування у старшокласників ЛСКК в англomовному читанні у курсі за вибором “Країнознавство” (11 клас) передбачає поетапну роботу з країнознавчим текстом, кожен з яких має свої завдання формування ЛСКК в читанні у курсі країнознавства (11 клас) (див. табл. 5.).

Основними організаційними формами навчання курсу за вибором “Країнознавство” є класна робота (власне урок країнознавства) та домашня робота. Домашнє завдання може бути задано з предметів інваріантної частини навчального плану, з будь-якого розділу програми, але тоді, коли його доцільність вмотивована. Звідси, при формуванні досліджуваної компетентності основними формами організації освітнього процесу є класна та домашня робота (за потреби). Слід наголосити, що місце домашньої роботи в структурі навчального модуля залишається недостатньо визначеним. Ми вважаємо за доцільне розглядати класну та домашню форми роботи як єдине методичне ціле, оскільки вони тісно між собою пов’язані: домашні вправи мають на меті подальше формування, вдосконалення та розвиток мовленнєвих навичок і вмінь.

Отже, на уроках країнознавства вчитель оцінює навчальні досягнення учнів при виконанні класних вправ і перевірці домашніх вправ, спрямованих на формування досліджуваної компетентності. Основними видами оцінювання рівня сформованості ЛСКК

Таблиця 5

Основні завдання формування ЛСКК в англomовному читанні у курсі за вибором “Країнознавство” (11 клас)

Етап	Основні завдання етапу
I. Підготовчий	Мотивація до читання країнознавчих текстів, розширення фонових ЛСК знань, формування навичок орієнтування в структурно-смісловій організації країнознавчих текстів різних жанрів за жанровими ознаками, знаходження та розуміння графічної й образної ЛСК інформації, прогнозування ЛСК змісту тексту за його структурними частинами, зняття лінгвістичних труднощів, формування за потреби чи активізація базових навичок і вмінь медіакомпетентності, підготовка до читання країнознавчих текстів різних літературних жанрів, активізація вже існуючих мовленнєвих навичок та вмінь.
II. Основний	Розвиток умінь розпізнавати та виділяти ЛСК інформацію; розвиток умінь вивчаючого, пошукового, переглядового та ознайомлювального видів читання країнознавчих текстів; розвиток читацьких вмінь, таких як: когнітивні (вміння працювати з будь-яким джерелом ЛСК інформації (словник, країнознавчий інтернет-сайт, електронний довідник тощо), вибирати найбільш прийнятне значення слова, враховуючи культурні реалії певної країни, встановлювати смислові зв’язки в тексті країнознавчого характеру, передбачати зміст тексту, вміння цілісно сприймати країнознавчий текст, виділяти головне та другорядне, узагальнювати ЛСК інформацію, знаходити основну проблему, що цікавить автора, досягнути способ побудови тексту, встановлювати часові та просторові відношення у країнознавчому тексті), культурознавчі (розпізнавати в тексті лексичні одиниці з ЛСК компонентом значення, виділяти коло одиниць, що є важливими для розкриття певної теми, створювати культурні портрети героїв художніх і публіцистичних текстів), аксіологічні (вміння знаходити оціночну лексику, авторську оцінку та відділяти суб’єктивну думку від фактів) та літературознавчі (вміння знаходити в країнознавчому тексті образні засоби мови (фразеологізми, мовні кліше), вміння визначати модальність тексту). Залучається саморефлексія учнів шляхом аналізу ефективних способів отримання актуальної країнознавчої інформації за допомогою мережі Інтернет.
III. Завершальний	Аналіз та інтерпретація ЛСК інформації, формування та розвиток умінь тлумачити вилучену ЛСК інформацію в аспекті діалогу культур, впізнавання, співвіднесення, визначення та коментування характеристик культурологічного портрета англomовних народів, а також виділення спільного та відмінного між ЛСК фактами, соціальними оцінками, соціокультурними портретами англomовних й україномовних образів на основі ЛСК знань, отриманих при читанні країнознавчих текстів, формування та розвиток білінгвальних умінь старшокласників представляти свою культуру, країну в іншомовному просторі, пояснювати факти та особливості рідної культури

Таблиця 6

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів та учнів при формуванні ЛСКК старшокласників в англomовному читанні на уроках країнознавства

Етап	Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів
I. Початковий	1	Учень (учениця) уміє розпізнавати та читати окремі вивчені слова на основі матеріалу, що вивчався
	2	Учень (учениця) вміє розпізнавати та читати окремі вивчені словосполучення на основі матеріалу, що вивчався
	3	Учень(учениця) вміє розпізнавати та читати окремі прості непоширені речення на основі матеріалу, що вивчався Неправильна відповідь зі значною кількістю помилок
II. Середній	4	Учень (учениця) уміє читати вголос і про себе з розумінням основного змісту тексти, побудовані на вивченому ЛСК матеріалі. Уміє частково знаходити необхідну ЛСК інформацію у вигляді оціночних суджень за умови, що в текстах використовується знайомий ЛСК матеріал
	5	Учень (учениця) вміє читати вголос і про себе з розумінням основного змісту тексти з ЛСК інформацією, які можуть містити певну кількість незнайомих слів, про значення яких можна здогадатися. Уміє частково знаходити необхідну ЛСК інформацію у вигляді оціночних суджень, опису за умови, що в текстах використовується знайомий мовний матеріал
III. Достатній	6	Учень/учениця вміє читати з повним розумінням країнознавчі тексти, які можуть містити певну кількість незнайомих слів, про значення яких можна здогадатися. Уміє знаходити необхідну ЛСК інформацію у вигляді оціночних суджень, опису, аргументації за умови, що в текстах використовується знайомий мовний матеріал В цілому правильна відповідь, але з великою кількістю помилок
	7	Учень (учениця) уміє читати з повним розумінням країнознавчі тексти, які містять певну кількість незнайомих слів, про значення яких можна здогадатися; уміє знаходити потрібну ЛСК інформацію в текстах інформативного характеру
	8	Учень (учениця) вміє читати з повним розумінням тексти, які містять певну кількість незнайомих слів, знаходити й аналізувати потрібну ЛСК інформацію
IV. Високий	9	Учень (учениця) вміє читати з повним розумінням країнознавчі тексти, використовуючи словник, знаходити потрібну інформацію, аналізувати її та робити відповідні висновки В основному правильна відповідь з незначними помилками
	10	Учень (учениця) вміє читати з розумінням основного змісту країнознавчі тексти, аналізує ЛСК інформацію, розуміє прочитаний текст, установлюючи логічні зв'язки всередині речення та між реченнями
	11	Учень (учениця) уміє читати тексти, аналізує ЛСК інформацію і робить власні висновки, розуміє логічні зв'язки в рамках тексту та між його окремими частинами
	12	Учень (учениця) уміє читати країнознавчі тексти, аналізує їх і робить висновки, порівнює отриману ЛСК інформацію з власним досвідом. У повному обсязі розуміє тему прочитаного країнознавчого тексту різного рівня складності Повністю правильна відповідь на запитання

у читанні на уроках країнознавства є поточне, тематичне, семестрове, річне оцінювання. Семестрове оцінювання проводиться один раз наприкінці семестру. Представимо критерії оцінювання навчальних досягнень учнів при формуванні ЛСКК (див табл. 4). Запропоновані критерії оцінювання навчальних досягнень [1] уточнені нами з позиції нашого дослідження.

Засоби навчання є невід'ємним компонентом навчального процесу. Вони суттєво впливають на якість знань учнів, їхній розумовий розвиток та професійне становлення. В ідеалі для курсу країнознавства має бути розроблений навчально-методичний комплекс (підручник, робочий зошит учня, книга для вчителя, звукозаписи текстів і вправ, відеоматеріали, допоміжні посібники та довідники). Засобом формування в учнів профільної школи англomовної ЛСКК у читанні країнознавчих текстів ми пропонуємо навчальний посібник з країнознавства для формування у старшокласників ЛСКК в англomовному читанні. Посібник розрахований на учнів профільної школи, які вивчають курс за вибором «Країнознавство». Посібник містить автентичні тексти, які змальовують культурний портрет англomовної країни та завдання з формування у старшокласників ЛСКК у читанні країнознавчих текстів [4].

Висновки і перспективи подальших розвідок. Отже, ми детально розглянули модель організації процесу формування у старшокласників ЛСКК у читанні в курсі за вибором «Країнознавство» (11 клас). Представлена модель враховує специфіку організації елективного курсу в освітньому процесі профільної школи та характеризується модульністю структурного змісту курсу, гнучкістю та нелінійністю, культурограмною організацією матеріалу, системністю, послідовністю, взаємозв'язком її компонентів та функціонуванням у межах 12-бальної системи оцінювання. Перспективами дослідження вважаємо створення моделі організації процесу формування у старшокласників ЛСКК в англomовному читанні у курсі за вибором «Країнознавство» (10 клас).

ЛІТЕРАТУРА

1. Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів з іноземних мов у системі загальної освіти, затверджені Наказом МОН № 371 від 05.05.2008 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://osvita.ua/school/estimation/2395>.
2. Кузьменковы Ю. и А. Английский язык для международного общения / Ю. и А. Кузьменковы . – М. : Издательство Московского университета, 2013. – 276 с.
3. Новый словарь методических терминов и понятий (теория и практика преподавания языков) / [сост. Э. Г. Азимов, А. Н. Щукин]. – М. : Издательство ИКАР, 2009. – 448 с.

4. Осадча Н.В. Across Ireland: Навчальний посібник з курсу країнознавства з формування лінгвосоціокультурної компетентності старшокласників в англомовному читанні. – Чернівці: ЧНПУ ім. Т.Г.Шевченка, 2016. – 88с.
5. Осадча Н. В. Принципи формування лінгвосоціокультурної компетентності у читанні старшокласників на уроках країнознавства / Н. В. Осадча // Вісник КНЛУ. Серія "Педагогічні науки". – Київ : КНЛУ, 2016. – Вип. 24. – С. 117-126.
6. Постанова Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1392 Київ Про затвердження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://mon.gov.ua/content/%D0%9E%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%B0/post-derzh-stan-%281%29.pdf>.
7. Програми для загальноосвітніх навчальних закладів. Іноземні мови. Програми для профільного навчання. 10 -11 класи. – К: Навчальна книга, 2003. – С.120 -124.
8. Соловова Е. Н. Методика обучения иностранным языкам: Базовый курс лекций : Пособие для студентов пед. вузов и учителей / Е. Н. Соловова. – М.: Просвещение, 2002. – 239 с.
9. Соловова Е. Н. Разработка авторских программ и курсов / Е. Н. Соловова // Иностранные языки в школе. – 2004. – № 4. – С. 8–13; № 5. – С. 13–19.
10. Фурманова В. П. Организация курса страноведения в системе профессиональной подготовки учителей иностранного языка (немецкий язык): дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Фурманова Валентина Павловна – М., 1984. – 173с.
11. Черниш В. В. Методика формування у майбутніх учителів професійно орієнтованої англомовної компетенції в говорінні : монографія / Валентина Василівна Черниш. – К. : Ленвіт, 2013. – 396 с.
- dostupu : <http://osvita.ua/school/estimation/2395>.
2. Kuz'menkovy Yu. y A. Anhlyjskij jazyk dlja mezhdunarodnogo obschenija / Yu. y A. Kuz'menkovy . – М. : Yzdatel'stvo Moskovskoho unyversyteta, 2013. – 276 s.
3. Novyj slovar' metodycheskykh terminov y poniatyj (teoryia y praktyka prepodavanyia iazykov) / [sost. E. H. Azymov, A. N. Schukyn]. – М. : Yzdatel'stvo YKAR, 2009. – 448 s.
4. Osadcha N.V. Across Ireland: Navchal'nyj posibnyk z kursu krainoznavstva z formuvannia lnhvosotsiokul'turnoi kompetentnosti starshoklasnykiv v anhlovnomu chytanni. – Chernihiv: ChNPU im. T.H.Shevchenka, 2016. –88s.
5. Osadcha N. V. Pryntsypy formuvannia lnhvosotsiokul'turnoi kompetentnosti u chytanni starshoklasnykiv na urokakh krainoznavstva / N. V. Osadcha // Visnyk KNLU. Seriiia "Pedagogichni nauky". – Kyiv : KNLU, 2016. – 24. – С. 117-126.
6. Postanova kabinetu ministriv Ukrainy vid 23 lystopada 2011 r. № 1392 Kyiv Pro zatverdzhennia Derzhavnogo standartu bazovoi i povnoi zahal'noi seredn'oi osvity [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu : <http://mon.gov.ua/content/%D0%9E%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%B0/post-derzh-stan-%281%29.pdf>.
7. Prohramy dlja zahal'noosvitnikh navchal'nykh zakladiv. Inozemni movy. Prohramy dlja profil'noho navchannia. 10 -11 klasy. – K: Navchal'na knyha, 2003. – S.120 -124.
8. Solovova E. N. Metodyka obuchenyia ynostrannym iazykam: Bazovyj kurs leksij : Posobyje dlja studentov ped. vuzov y uchytel'ej / E. N. Solovova. – М.: Prosveschenye, 2002. – 239 s.
9. Solovova E. N. Razrobotka avtors'kykh prohramm y kursov / E. N. Solovova // Ynostrannye iazyky v shkole. – 2004. – № 4. – S. 8–13; № 5. – S. 13–19.
10. Furmanova V. P. Orhanyzatsyia kursa stranovedenyia v systeme professyonal'noj podhotovky uchytel'ej ynostrannoho iazyka (nemetskyj iazyk): dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.02 / Furmanova Valentyna Pavlovna – М., 1984. – 173 s.
11. Chernysh V. V. Metodyka formuvannia u majbutnikh uchyteliv profesijno orientovanoi anhlovnoivoi kompetentsii v hovorinni : monohrafiia / Valentyna Vasyilivna Chernysh. – К. : Lenvit, 2013. – 396 s.

REFERENCES

Отримано 14.06.2016

